

Slaavilaista folkloristiikkaa

Russkij folklor. Materialy i issledovanija. IV. Moskva-Leningrad 1959. 531 s.
Andrej Melicherčik. Slovenský folklór. Chrestomatia. Bratislava 1959. 792 s.

Suurikokoinen nykyvenäläinen tutkimusarja, jonka ensimmäisestä osasta oli maininta aikakauskirjassamme (v. 1957 s. 150), on ehtinyt neljanteen osaan. Sen runsaasta sisällöstä on aihetta esitellä eräitä kiintoisimpia tutkimuksia ja selostuksia. Venäläinen kansanrunoudentutkimus näyttää nyt kiinnittävän huomiota myös vanhimpiin muistiinpanoihin ja julkaisuihin: tällaisia tutkielmia ovat esim. »Laulu Iivana Julman poikaansa kohdistuneesta vihasta» (B. N. Putilov), »Sotapäällikkö Suvorovin hahmo venäläisessä kansantraditiossa» (E. S. Litvin), »Talonpoikaiselämää ylistävät laulut» (N. P. Kolpakova) ja »Ruhtinas Dmitrij ja hänen morsiamensa Domna» (D. M. Balašov). Jotkut kirjoituksista kuvailevat vanhoja kansanlaulukokoelmia, folkloristiikan keruuhistoriaa, kerääjien biografiaa — kaikki tämä seläistä ainesta, joka on ollut aikaisemmin taka-alalla. Nykyaikaista, suositun tutkimusta edustaa »M. I. Kalinin kansantraditiossa».

A. K. Mikušev on A. J. Sjögrenin ja P. I. Savvaitovin kokoelmien pohjalla laatinut tutkielman »Venäjän tieteen historiaa syrjäänien runoudesta». Mikušev mainitsee kansan varhaisimpana tutkijana »venäläisen akateemikon» Sjögrenin, joka kirjoitti syrjäänin kielen kieliopin ja sanakirjan (1832). Kuitenkin hänen on huomattava myös syrjäänien folkloren harrastuksensa: eräät uudet löydöt (esim. 60 sananlaskua ja 30 arvoi-

tusta) hänen arkistostaan täydentävät kuvaa Sjögrenin monipuolisesta keruusaaliista. Venäläinen kansatieteilijä Savvaitov (1815—1895) laati syrjäänin kieliopin 1850 ja keräsi runsaasti syrjäänien folklorea, josta artikkelissa on näytteitä.

Ns. materiaaliosastossa on mielenkiintoinen sananlaskukokoelma (1700-luvun alusta peräisin olevasta Pihkovan käsi- kirjoituksesta) ja esitys serbialaisista itkuista.

Kronikkaosastoon on sijoitettu kongressikatsauksia ja uutisia keruutoiminnasta. Sieltä olen poiminut tiedot, että N. I. Bogdanov on hiljattain tutkinut »Vepsäläisten kansanrunouden tutkimusta», V. V. Gudkova-Senkevitš »Saamien kansanrunouden tutkimusta», mordvalaisten folklorea N. P. Kraline, virolaisten P. Viidalepp ja karjalaisia satuja V. Konkka. Niinkään tutkistelun kohteena ovat olleet syrjääniläis-votjakkilaiset folkloristiset suhteet ja Kalevala (A. I. Popov). Venäläisiä satuja on koottu Karjalassa v. 1956—57 ja votjakkien keskuudessa on jatkettu folkloren keruuta.

Arvokkaana on pidettävä teoksen loppuun liitettyä »Venäjänkielisen folkloristisen kirjallisuuden bibliografista luetteloa v:lta 1956», jossa on kaikkiaan 1121 numeroa, niistä suomalaisia tutkimuskohteita käsitteleviä seitsemän.

Russkij folklor-sarjan viimeksi ilmestynyt osa on käsittäkseni kohonnut merkittävän korkealle tasolle.

Slovakkilaisen folkloren vankka antologia »Slovenský folklór» on hyvä näyte meillä vähän tunnetun slaavilaiskansan rikkaasta hengenperinnöstä, jonka pääpiirteisiin on teoksen välityksellä mahdollisuutta tutustua. Slovakkien folkloren keruun varhaisaika on etsittävässä suurten tutkijain Pavel Šafárikin ja Ján Kollárin tuotannosta. Sen jälkeen lukuisat tieteenharjoittajat ovat aina nykypäiviin asti edistäneet kansanrunouden keruuta ja tutkimusta. Varsinkin v:n 1918 jälkeiset vuodet ovat antaneet tälle toiminnalle vauhtia, siihen osallistui mm. meilläkin tunnettu tiedemies Jiří Polívka, Grimmin satujen syvällisen kommentaarin toimittaja. Teoksen lyhyehkö joh-

danto selvittelee folkloren aluetta ja tutkimuksen tehtäviä. Itse antologiassa on valikoima loitsuja, merkkipäiviin liittyvää traditiota, sananlaskuja, arvoituksia, satuja, legendoja, paikallistarinoita, runsas osasto historiallisia lauluja, rekryyttien ja sotilaitten lauluja, balladeja, lyyrillisiä lauluja, lasten folklorea (josta tapaamme mm. »Palvelin minä talonpoikaa»-laulun toisinnon). Kansanteatterista on myös eräitä näytteitä. Teos on tarkoitettu nimestä huolimatta tieteelliseksiin apuneuvoksi, sen lähdeluettelo näyttää hyvin laaditulta.

Kirjoituksiin liittyvät tiivistelmät ovat joko venäjän-, saksan- tai englanninkielisiä. Painoasu on kaunis.

S. HENEN